Mkataba wa Stockholm kuhusu Udhibiti wa Kemikali Zinazodumu kwenye Mazingira kwa Muda Mrefu

1. **Utangulizi**

Tanzania ni Nchi mwanachama wa Mkataba wa Stockholm kuhusu Udhibiti wa Kemikali zinazodumu kwenye Mazingira kwa Muda Mrefu (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants- POPs). Idadi ya kemikali zinazodhibitiwa chini ya Mkataba huu ni 28 ambazo ni kemikali za viwandani, Viuatilifu na kemikali zinazozalishwa bila kutarajia kutokana na shughuli za binadamu.

2. **Lengo la mkataba**

Kulinda afya ya binadamu na mazingira kutokana na athari za kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu.

3. **Ushiriki wa mikutano**
   - Kushiriki kwenye vikao vya Kikanda ambapo nchi wanachama hupata nafasi ya kukutana, kujadili masuala muhimu ya Mkataba, kuainisha vipaumbele na changamoto za kikanda kwa ajili ya kuziwasilisha kwenye vikao vya nchi wanachama;

   - Kushiriki kwenye Mikutano ya nchi wanachama wa Mkataba wa Stockholm ambapo nchi hupata nafasi ya kuchangia Msimamo wa masuala ya udhibiti wa kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu kulingana na Agenda zinazobainishwa.

4. **Majukumu ya nchi wanachama wa mkataba**

   Nchi wanachama wana majukumu ya kulinda afya ya binadamu na mazingira ikiwa ni pamoja na:

   a) Kupiga marufuku au kuondoa kabisa uzalishaji, matumizi, uingizaji na usafirishaji wa kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu zilizoorodheshwa chini ya Mkataba wa Stockholm.
   b) Kuhakikisha taka au bidhaa zenye viambata vya kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu zinahifadhiwa au kusafirishwa au kuteketezwa kwa njia salama bila kuleta madhara kwenye mazingira na afya ya viumbe hai.
   c) Kuelimisha umma kuhusu madhara ya kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu
   d) Kuimarisha ushirikiano wa kimataifa ikiwa ni pamoja na utekelezaji wa shughuli chini ya Mkataba huu.

5. Faida za mkataba

a) Kulinda afya ya binadamu na mazingira dhidi ya athari za kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu (POPs).

b) Kuhamasisha matumizi ya mbinu bora na rafiki kwa mazingira katika usimamizi wa taka ili kupunguza uchafuzi wa mazingira unaotokana na kemikali au sumu zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu.

c) Kuhamasisha Mbinu Bora za Kupunguza Uzalishaji wa Kemikali zinazodumu kwenye Mazingira kwa Muda Mrefu Utokanao na Uchomaji Taka (uPOPs);

d) Kupata fedha za kutekeleza miradi mbalimbali ya kudhibiti kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu, ikiwemo kuandaliwa kwa Mpango wa Taifa wa Utekelezaji wa Mkataba husika (NIP 2018-2026).

e) Kuimarisha ushirikiano baina ya nchi na jumuiya ya kimataifa katika nyanja za utafiti na uendelezaji wa teknolojia za kudhibiti kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu.

f) Kukuza uelewa wa jamii kuhusu kemikali aina ya POPs

6. Shughuli/miradi zinazotekelezwa chini ya Mkataba

a) Kuandaa taarifa za utekelezaji wa Mkataba na kuwasilisha kwenye Sekretarieti ya Mkataba kila baada ya miaka miwili.

b) Kuratibu utekelezaji wa Mpango wa Taifa wa Utekelezaji wa Mkataba (NIP, 2018 - 2026).

c) Kutekeleza shughuli wezeshi na miradi mbalimbali ambayo ni pamoja na:

- Kuhamasisha Mbinu Bora za Kupunguza Uzalishaji wa Kemikali zinazodumu kwenye Mazingira kwa Muda Mrefu Utokanao na Uchomaji Taka (uPOPs);
- Uondoshaji wa mafuta yenye kemikali aina ya Polychlorinated biphenyls (PCBs) yaliyopo kwenye transfoma katika nchi za Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika) ifikapo 2025; Kuboresha afya na mazingira kwa kuanzisha kituo jumuishi cha ukusanyaji wa taarifa za kemikali na kujengea uwezo taasisi zinazoshughulika na kemikali (African ChemObs); na
- Mradi wa kuondosha (Decontamination) kemikali katika udongo uliochafuliwa na kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu (Contaminated soil) katika eneo la National Housing Morogoro.

7. Mafanikio ya utekelezaji wa mkataba

- Kuandaliwa kwa Mpango wa Taifa wa Utekelezaji wa Mkataba husika;
- Upatikanaji wa fedha kupitia miradi inayotekelezwa hapa nchini;

- Kusitishwa au kuondoshwa katika matumizi baadhi ya kemikali hatari. Mfano, Dichloro diphenyl trichloroethane (DDT) na Lindane zimeshasitishwa matumizi kwenye kilimo nchini;
- Kudhibiti uingizaji wa kemikali hatari nchini. Mfano, DDT inaruhusiwa kuingizwa kwa kibali maalumu na kwa matumizi mahsusi pekee, ambayo ni kupambana na ugonjwa wa malaria.
- Kuimarisha ushirikiano baina ya nchi na jumuiya ya kimataifa katika nyanja za utafiti na uendelezaji wa teknolojia za kudhibiti kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu;
- Utekelezaji wa miradi ya usimamizi wa kemikali na taka nchini;
- Kuongeza uelewa kwa jamii kuhusu kemikali na taka; na
- Upatikanaji wa fursa za kimasomo katika kozi za usimamizi wa kemikali kwa wanafunzi wa ngazi mbalimbali kupitia miradi.

8. Changamoto zinazokabili utekelezaji wa mkataba

- Uelewa mdogo wa jamii kuhusu kemikali zinazodumu kwenye mazingira kwa muda mrefu
- Uhaba wa miundombinu ya uteketezaji wa kemikali na taka hatarishi;